

Bruksela, 6 marca 2026 r.
(OR. en)

7112/26

JEUN 38
SOC 140
POLGEN 58
EDUC 76
EMPL 57
GENDER 20
AG 43
ENV 205
ECOFIN 300
COMPET 291
FREMP 92

PISMO PRZEWODNIE

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	5 marca 2026 r.
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2026) 110 final
Dotyczy:	KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW Strategia na rzecz sprawiedliwości międzypokoleniowej

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2026) 110 final.

Zał.: COM(2026) 110 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 5.3.2026 r.
COM(2026) 110 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Strategia na rzecz sprawiedliwości międzypokoleniowej

{SWD(2026) 80 final}

1. Wprowadzenie

Strategia na rzecz sprawiedliwości międzypokoleniowej wyraża dążenie Komisji Europejskiej do zapewnienia, by dzisiejsze wybory pozytywnie wpływały również na przyszłe możliwości, oraz zagwarantowania sprawiedliwego podziału zarówno korzyści, jak i obowiązków między poszczególne grupy wiekowe. Jej celem jest propagowanie polityki łączącej dobrobyt gospodarczy i dobrostan, odpowiedzialność za środowisko, spójność społeczną i terytorialną, stabilność fiskalną i demokratyczne uczestnictwo. Ponadto ma ona służyć wzmocnieniu głosu młodych ludzi, którzy są przyszłością UE, oraz zapewnieniu solidarności między pokoleniami.

Wypracowany przez UE poziom równości szans należy do najwyższych na świecie – przyczyniają się do tego konkurencyjna gospodarka rynkowa, silne modele społeczne oraz wysokiej jakości usługi publiczne sprzyjające włączeniu społecznemu. W świecie charakteryzującym się rosnącą niestabilnością i coraz szybszym tempem globalnych zmian, w którym długoterminowe tendencje demograficzne, technologiczne, gospodarcze, społeczne, klimatyczne i środowiskowe zmieniają sposoby tworzenia możliwości i dzielenia się nimi, konieczne należy na nowo skupić uwagę na sprawiedliwości międzypokoleniowej. Pomoże to zagwarantować stały rozwój możliwości dostępnych dla młodych ludzi, którzy są podstawą przyszłej Europy, oraz zadbać o to, by UE mogła zapewnić swoim obywatelom trwały dobrobyt sprzyjający włączeniu społecznemu.

Strategia jest projektem opartym na zaufaniu i współpracy opracowanym w ramach procesu współprojektowania¹, który obejmował specjalny europejski panel obywatelski na temat sprawiedliwości międzypokoleniowej². Odzwierciedla ona pomysły i zalecenia obywateli, zainteresowanych stron i społeczności w całej Europie. Osoby w każdym wieku, wywodzące się z różnych środowisk i pochodzące z różnych regionów wspólnie zastanawiały się nad tym, jak przygotować UE, by lepiej radziła sobie z rosnącymi, wzajemnie powiązanymi wyzwaniami w dążeniu do osiągnięcia lepszej przyszłości.

Podczas Szczytu Przyszłości ONZ w 2024 r. UE i jej państwa członkowskie zatwierdziły Pakt dla przyszłości i deklarację w sprawie przyszłych pokoleń³. Ponad jedna trzecia państw członkowskich UE odnosi się do przyszłych pokoleń w swoich konstytucjach lub ustanowiła specjalne ramy instytucjonalne, kładąc nacisk na ochronę możliwości dla przyszłych pokoleń. Jest to ściśle powiązane z wdrażaniem Agendy 2030 i celów zrównoważonego rozwoju, które stanowią wspólny dla całego świata plan działania na rzecz pokoju i dobrobytu dla ludzi i planety zarówno obecnie, jak i w przyszłości.

Za pomocą tej strategii Komisja wnosi wkład w realizację zdecydowanego zobowiązania UE do wykorzystania tej globalnej dynamiki, kierując się przekonaniem, że stanie na straży pokoju, ochrona praw człowieka i troska o planetę przy jednoczesnym umacnianiu dobrobytu przyszłych pokoleń, a także pogłębianiu solidarności między obecnymi pokoleniami, stanowią element tożsamości Europy, wpisują się w jej wartości i należą do jej długoterminowych interesów strategicznych⁴.

¹ [Materiały pomocnicze na potrzeby opracowania strategii.](#)

² [Europejski panel obywatelski na temat sprawiedliwości międzypokoleniowej.](#)

³ [Deklaracja w sprawie przyszłych pokoleń – ONZ.](#)

⁴ Art. 3 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej stanowi, że Unia wspiera solidarność między pokoleniami, a w Karcie praw podstawowych podkreślono, że korzystanie z praw podstawowych rodzi odpowiedzialność wobec przyszłych pokoleń. Kluczowe przykłady wśród innych inicjatyw, takie jak Europejski Rok Aktywności Osób Starszych 2012 i Europejski Rok Młodzieży 2022, podkreślają znaczenie, jakie Unia przywiązuje do spójności międzypokoleniowej. W komunikacie w sprawie zmian demograficznych z 2023 r. sprawiedliwość

Strategia ta, oparta na długoterminowej odpowiedzialności, solidarności międzypokoleniowej i sprawiedliwości terytorialnej, ma przyczynić się również do przywrócenia zaufania do instytucji publicznych, kształtowania zrównoważonej i sprawiedliwej przyszłości oraz zapewnienia, aby osiągnięte dziś postępy budowały trwałe podstawy dla przyszłych pokoleń.

2. Zmieniający się horyzont możliwości

Megatrendy wpływające na równowagę międzypokoleniową:

Młodzi Europejczycy wkraczają w dorosłość w czasach szybko zachodzących przemian, stając w obliczu najpoważniejszych wyzwań. Zmiany demograficzne i migracja, transformacja ekologiczna i cyfrowa oraz zmieniające się otoczenie geopolityczne na nowo kształtują sposoby tworzenia możliwości, w tym w dziedzinie edukacji, zatrudnienia i mieszkalnictwa, i dzielenia się nimi z pokolenia na pokolenie⁵. Zmiany te wpływają na ludzi na wszystkich etapach życia i tworzą wspólną perspektywę odpowiedzialności, która stanowi doskonałą okazję do odnowienia modelu społecznego, gospodarczego i demokratycznego UE w sposób przynoszący korzyści zarówno obecnym, jak i przyszłym pokoleniom⁶.

Z perspektywy międzypokoleniowej najważniejszą kwestią nie jest sama zmiana, ale to, czy wybory, których dokonujemy dziś, zwiększają szanse na dobre życie oraz zwiększają lub ograniczają możliwości dla przyszłych pokoleń. Dłuższe życie, postęp technologiczny i przejście na neutralną dla klimatu i zrównoważoną gospodarkę opartą na wykorzystaniu zasobów mogą zwiększyć dobrobyt i dobrostan w trakcie całego życia. Osiągnięcie tego celu wymaga długoterminowej wizji zapisanej w prawie, oddolnych inwestycji, wsparcia aktywnego uczestnictwa na wszystkich etapach życia zawodowego oraz trwałej sprawiedliwości międzypokoleniowej.

Transformacja demograficzna nadaje nowy kształt społeczeństwu, a przemiany te mają wpływ na dostęp młodszych pokoleń do mieszkań, pracy i dochodów, a także na opiekę długoterminową i opiekę zdrowotną. Jednocześnie aktywne starzenie się, międzypokoleniowy transfer wiedzy oraz szersze uczestnictwo w życiu gospodarczym i społecznym może sprzyjać dłuższemu i zdrowszemu życiu. Dzięki inwestycjom w uczenie się przez całe życie, elastyczną pracę oraz społeczności przyjazne osobom starszym, zmiany demograficzne mogą stać się szansą dla wszystkich pokoleń.

Kolejnym wyraźnym przykładem są **klimat i przyroda**. Zdecydowane działania na rzecz ochrony klimatu i środowiska pozwalają uniknąć znacznie wyższych kosztów dla młodszych i przyszłych pokoleń oraz stanowią inwestycję w ich zdrowie, bezpieczeństwo i warunki życia, a jednocześnie przynoszą obecnie wymierne korzyści ludziom w każdym wieku dzięki czystszyemu środowisku, poprawie zdrowia publicznego, bezpieczeństwu energetycznemu wodnemu i większej odporności społeczności. Niepodjęcie działań miałoby natomiast znaczący wpływ na dobrobyt przyszłych pokoleń. Transformacja ekologiczna realizowana w sposób sprzyjający włączeniu społecznemu przyczynia się do tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy, poprawy warunków życia, przystępności cenowej oraz wzmacnia odporność i bezpieczeństwo energetyczne UE.

Cyfryzacja, sztuczna inteligencja i technologia kosmiczna zmieniają edukację, pracę, styl życia i demokratyczne uczestnictwo przez całe życie. Chociaż przemiany te wiążą się z koniecznością

międzypokoleniowa znalazła się w centrum polityki, a w sprawozdaniu dotyczącym prognozy strategicznej z 2025 r. wymieniono ją jako jeden z ośmiu kluczowych priorytetów.

⁵ Komisja Europejska zidentyfikowała 14 megatrendów, które mają kluczowe znaczenie dla przyszłości UE, i monitoruje je za pośrednictwem swojego [repozytorium megatrendów](#).

⁶ [Dokument prognostyczny ESPAS z 2025 r. dotyczący sprawiedliwości międzypokoleniowej](#) zawiera przejrzysty przegląd wyzwań i możliwości związanych z megatrendami dotyczącymi sprawiedliwości międzypokoleniowej.

dostosowania, zwiększają również wachlarz możliwości. Uczenie się przez całe życie, podnoszenie i zmiana kwalifikacji oraz innowacje ukierunkowane na człowieka mogą sprawić, że postęp technologiczny będzie przynosił korzyści wszystkim pokoleniom, umożliwiał młodym ludziom rozwój na zmieniającym się rynku pracy oraz wspierał uczestnictwo i autonomię przez całe życie. **Zmieniający się charakter pracy** przeobraża zatrudnienie, modele kariery i struktury organizacyjne, i – o ile nie jest odpowiednio zarządzany – może potencjalnie pogłębiać nierówności, narażając młodych ludzi na mniej ciągłe i mniej przewidywalne ścieżki kariery.

W obliczu tych zmian podejmowane obecnie wybory dotyczące inwestycji, finansów publicznych, systemów fiskalnych, systemów emerytalnych i regulacji, mające wpływ na mieszkalnictwo, edukację, zdrowie, opiekę nad dziećmi i opiekę długoterminową, pracę i podział bogactwa, zadecydują o tym, czy przyszłe pokolenia odziedziczą rosnące ograniczenia, czy też większe możliwości działania⁷.

Podejście międzypokoleniowe wymaga zatem determinacji opartej na wspólnej odpowiedzialności i solidarności, tak aby wszystkie pokolenia, a przede wszystkim młodzież, były nie tylko przygotowane na przyszłość, ale także zdolne do jej kształtowania, wspierane doświadczeniem, wkładem i solidarnością wszystkich pokoleń.

Wraz z wkraczaniem w różne etapy życia zmieniają się możliwości i zagrożenia, a tym samym między pokoleniami powstają znaczące różnice w dostępie do edukacji, bezpiecznego środowiska, stabilnej pracy, mieszkań, opieki, bogactwa i długoterminowego bezpieczeństwa. Kwestia ta wymaga przyjęcia jednolitego podejścia, które zjednoczy pokolenia wokół wspólnych celów na przyszłość.

Obecnie dzieci i młodzież mają dostęp do coraz większych możliwości uczenia się, podróżowania, uczestnictwa w wolontariacie i wyrażania swojego zdania⁸. Stanowią najlepiej wykształcone i najbardziej biegłe cyfrowo pokolenie w historii, odgrywające wiodącą rolę pod względem innowacyjności technologicznej⁹, o przewidywanym (z 2024 r.) średnim trwaniu życia wynoszącym 81,7 roku. Niemniej jednak obecnie młodzi ludzie są również bardziej narażeni na zakłócenia na rynku pracy i nowe rodzaje niepewności związane z szybko postępującymi zmianami technologicznymi i rozwojem niestandardowych form pracy. Pomimo ogólnie wysokiego poziomu wykształcenia wielu z nich podąża ścieżkami kształcenia, które nie zawsze odpowiadają zmieniającym się potrzebom w zakresie umiejętności i wschodzącym sektorom. Wielu z nich jest narażonych na gwałtowny spadek umiejętności podstawowych. Może to utrudniać przechodzenie od okresu kształcenia do stabilnego zatrudnienia, a tym samym przyczyniać się do fragmentacji ścieżki kariery zawodowej na wczesnym etapie i zwiększonego ryzyka niestabilności zatrudnienia. Te presje gospodarcze krzyżują się z szerszymi wyzwaniami o charakterze społecznym i psychologicznym, takimi jak nasilenie stresu, lęk, poczucie samotności wśród młodych ludzi, będących przejawami niepewności, obciążeń finansowych i coraz częstszych porównań społecznych w środowisku cyfrowym. Problemem jest również przystępność cenowa mieszkań, ponieważ młodym ludziom trudniej jest nabyć własne lokum i wyprowadzić się z domu rodziców, co skutkuje późniejszym usamodzielnieniem.

Również w przypadku osób starszych zmienia się horyzont możliwości, co wynika z dłuższego, zdrowszego życia, ale także z większych potrzeb w zakresie opieki

⁷ W sprawozdaniu dotyczącym [prognozy strategicznej z 2025 r.](#) przedstawiono osiem kluczowych obszarów, w których UE może podjąć działania, aby przekształcić poszczególne wyzwania stojące przed Europą w możliwości.

⁸ [Sprawozdanie z realizacji strategii UE na rzecz młodzieży \(2022–2024\)](#) – Urząd Publikacji UE.

⁹ Według [Eurostatu](#) w 2025 r. co najmniej 75 % osób młodych w wieku od 16 do 29 lat posiadało co najmniej podstawowe umiejętności cyfrowe.

długoterminowej oraz zagrożenia ubóstwem na późniejszych etapach życia. Zdolność tych osób do utrzymania aktywności, bezpieczeństwa i kontaktu z innymi jest bardzo zróżnicowana. W szczególności w przypadku kobiet nierówności kumulowane w ciągu całego życia przekładają się na większe ryzyko ubóstwa i niepewności finansowej. Wiele osób starszych chce nadal wносить wkład w społeczeństwo i rynek pracy, ale utrudnia im to szybki postęp cyfryzacji¹⁰, który grozi wykluczeniem osób o niższych umiejętnościach cyfrowych¹¹. Dyskryminacja ze względu na wiek jest zjawiskiem powszechnym: 52 % obywateli UE postrzega wiek jako czynnik najbardziej działający na niekorzyść kandydatów ubiegających się o pracę, przy czym starsi pracownicy są często postrzegani jako mniej elastyczni i posiadający mniejsze kompetencje cyfrowe¹². Brak podstawowych usług i infrastruktury, w tym sieci szerokopasmowych, szczególnie dotyka niektóre obszary wiejskie, które zamieszkuje ludność o wyższej średniej wieku.

Bezpieczeństwo ekonomiczne na późniejszym etapie życia zależy również od adekwatności i stabilności systemów emerytalnych, które odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu sprawiedliwości międzypokoleniowej poprzez równoważenie bezpieczeństwa dochodów osób starszych z długoterminową odpornością finansów publicznych. Różnice terytorialne w zakresie opieki zdrowotnej, opieki długoterminowej, dostępu do obiektów sprzyjających regularnej aktywności fizycznej i mobilności dodatkowo wpływają na niezależność, poczucie samotności, stan zdrowia i jakość życia w podeszłym wieku¹³. W przyszłości osoby starsze będą żyły dłużej i będą potrzebowały usług świadczonych w domu oraz niezbędnych dostosowań umożliwiających im pozostanie w swoich domach. Niezależnie od wieku aktywność fizyczna korzystnie wpływa na ogólny dobrostan i funkcje poznawcze.

Istotnym czynnikiem prowadzącym do nierówności szans i dyskryminacji nadal jest płeć. W 2023 r. w UE kobiety zarabiały średnio o 12 % mniej za godzinę niż mężczyźni, a w 2024 r. ich wskaźnik zatrudnienia wynosił 70,8 % w porównaniu z 80,8 % w przypadku mężczyzn¹⁴. Na kobietach spoczywa także większość obowiązków związanych z opieką. Wiele z nich spotyka się z dyskryminacją i molestowaniem seksualnym, a około jedna trzecia doświadcza przemocy fizycznej lub seksualnej, w tym w miejscu pracy. Te nierówności w zakresie zatrudnienia, wynagrodzeń i obowiązków opiekuńczych kumulują się wraz z upływem czasu, pogłębiając nierówne traktowanie płci pod względem bezpieczeństwa dochodów, emerytur i niezależności ekonomicznej w późniejszym życiu.

Grupy defaworyzowane doświadczają dodatkowych trudności, co wymaga przyjęcia podejścia intersekcyjnego. Średnio ponad jedną czwartą nierówności w dochodach rynkowych w Europie można powiązać z czynnikami odziedziczonymi, takimi jak status społeczno-ekonomiczny rodziców¹⁵ lub położenie geograficzne. Młodzi ludzie z niepełnosprawnościami często mają trudności z wkroczeniem w dorosłość ze względu na niedostateczne możliwości przejścia od okresu kształcenia do zatrudnienia. Dzieci pozostają bardziej zagrożone ubóstwem niż ogół społeczeństwa. Różnice terytorialne, zwłaszcza w przypadku obszarów wiejskich i oddalonych, ograniczają dostęp do wysokiej jakości

¹⁰ Umiejętności w erze cyfrowej – Statistics Explained – Eurostat.

¹¹ Umiejętności cyfrowe w 2023 r.: wpływ edukacji i wieku.

¹² Dyskryminacja w Unii Europejskiej – grudzień 2023 r. – badanie Eurobarometr.

¹³ Statystyka dotycząca niepełnosprawności – potrzeby ludzi starszych w zakresie pomocy lub wsparcia.

¹⁴ Luka płacowa między kobietami a mężczyznami w UE – Komisja Europejska; Luki w zatrudnieniu kobiet i osób z niepełnosprawnościami – Eurostat.

¹⁵ OECD (2025), „To Have and Have Not – How to Bridge the Gap in Opportunities” [Mieć, a nie mieć – jak zniwelować nierówności szans], OECD Publishing, Paryż, <https://doi.org/10.1787/dec143ad>.

szkoleń, mieszkań, transportu i łączności, nasilając zjawisko drenażu mózgów i zwiększając odsetek młodzieży „NEET” – niekształcącej się, niepracującej ani nie szkolącej się.

Bariery strukturalne w kształceniu i szkoleniu, zatrudnieniu, ubóstwo, wysokie wydatki mieszkaniowe i ograniczenia w dostępie do usług kumulują się i często są przenoszone z pokolenia na pokolenie, a ich skutki odczuwają w szczególności społeczności migrantów, osoby wywodzące się ze środowisk migracyjnych i Romowie.

Perspektywy związane z prowadzonym życiem wykraczają poza dzisiejsze pokolenia. Analizując długoterminowe tendencje demograficzne, technologiczne, środowiskowe, klimatyczne i społeczno-gospodarcze, możemy przewidzieć możliwości i zagrożenia, przed którymi staną **przyszłe pokolenia**. Chociaż obecnie nie mogą one głosować ani wypowiadać się we własnym imieniu, dzisiejsze wybory ukształtują horyzont dostępnych dla nich możliwości. Sprawiedliwość międzypokoleniowa wymaga zatem wyeliminowania istniejących luk, a zarazem kształtowania przyszłości, w której osoby jeszcze nienarodzone będą mogły się rozwijać.

3. Konsekwencje braku działań: koszt niepodjęcia działań

Sprawiedliwość międzypokoleniowa jest strategicznym wyborem dla UE. Cykle wyborcze często charakteryzują się ograniczonym horyzontem czasowym, co sprzyja przyjmowaniu przede wszystkim perspektyw krótkoterminowych. W przypadku gdy w polityce nie uwzględnia się w wystarczającym stopniu jej wpływu na poszczególne pokolenia, stopniowo kumulują się koszty gospodarcze, środowiskowe, społeczne i demokratyczne. W przypadku samej zmiany klimatu niepodjęcie działań wiązałoby się dla UE z kosztem w postaci spadku jej PKB w przedziale od 7 % do dwucyfrowej wartości procentowej do końca stulecia¹⁶. Straty gospodarcze związane z klimatem narastają w jeszcze szybszym tempie¹⁷.

Tam, gdzie szanse są nierównomiernie rozłożone między pokoleniami, terytoriami i grupami społecznymi, istnieje ryzyko coraz większej koncentracji zysków ekonomicznych. Może to skutkować zmniejszeniem mobilności społecznej, pogłębieniem nierówności i nadwyrężeniem zaufania co do sprawiedliwości życiowych szans. Mniej niż połowa Europejczyków uznaje, że ma równe szanse rozwoju życiowego, a tylko 38 % uważa, że większość tego, co dzieje się w ich życiu jest następstwem sprawiedliwego biegu zdarzeń, co stanowi wyraz rosnącego przekonania, że życie nie jest sprawiedliwe¹⁸. Takie postrzeganie rzeczywistości stanowi sygnał, że należy zająć się powstającymi dysproporcjami prowadzącymi do dziedziczenia niekorzystnej sytuacji ekonomicznej z pokolenia na pokolenie, zanim zyska ona charakter strukturalny.

Niepodjęcie działań może wpłynąć również na odporność demokratyczną. W sytuacjach, gdy strategie polityczne są uznawane za niewystarczająco elastyczne wobec przemian pokoleniowych, zaufanie do instytucji może ulec osłabieniu. Choć zaufanie do UE utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie, kluczowe jest, aby to wykorzystać w celu

¹⁶ Ocena skutków dotycząca celu klimatycznego na 2040 r., SWD(2024) 63 final, część 2/5, załącznik 7, sekcja 3.

¹⁷ [Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe | Wskaźniki | Europejska Agencja Środowiska \(EEA\)](#) [Straty ekonomiczne w wyniku ekstremalnych zjawisk pogodowych i klimatycznych w Europie]. Z 822 mld EUR strat gospodarczych związanych z klimatem, które wystąpiły w ciągu ostatnich 45 lat, 25 % miało miejsce tylko w ciągu ostatnich czterech lat.

¹⁸ [Sprawiedliwość, nierówności i mobilność międzypokoleniowa – luty 2023 r. – badanie Eurobarometr.](#)

wzmocnienia zaangażowania obywateli oraz zwiększenia odporności demokratycznej. Izolacja społeczna może być skorelowana z mniejszą aktywnością obywatelską, niższą frekwencją wyborczą i ogólnie mniejszym zaangażowaniem politycznym¹⁹. Dezinformacja może podważać zaufanie do instytucji i mediów, zagrażać wyborom i ograniczać zdolność obywateli do podejmowania świadomych decyzji²⁰. Dzięki temu społeczeństwa stają się bardziej narażone na wstrząsy, bardziej zależne od działań reaktywnych oraz mniej zdolne do inwestowania z ufnością w przyszłość.

Koszty niepodejmowania działań na rzecz sprawiedliwości międzypokoleniowej wykraczają zatem poza same koszty ekonomiczne – są to również koszty demokratyczne, społeczne i środowiskowe. Rozwiązanie obecnych problemów związanych z mieszkalnictwem, umiejętnościami, dostępem do rynku pracy, finansami publicznymi, zasobami naturalnymi, klimatem, systemami opieki i pomocy społecznej oraz dostępem do usług stanowi cenną okazję do wzmocnienia pozycji młodszych pokoleń, a jednocześnie do utrwalenia solidarności i sprawiedliwości między wszystkimi grupami wiekowymi. Sprawiedliwość międzypokoleniowa nie jest zatem dodatkowym celem, lecz warunkiem stabilności, legitymacji demokratycznej oraz zrównoważonego i czystego wzrostu w nadchodzących dziesięcioleciach.

4. Tworzenie nowych podstaw sprawiedliwości: nowa „umowa” międzypokoleniowa

Sprawiedliwość międzypokoleniowa zależy od konsolidacji podstaw, na których opiera się solidarność między pokoleniami. W niniejszej strategii przedstawiono nową „umowę” międzypokoleniową stworzoną w odpowiedzi na zalecenia europejskiego panelu obywatelskiego, która odzwierciedla potrzebę rozszerzania możliwości z biegiem czasu, niwelowania dysproporcji między poszczególnymi terytoriami oraz zapewnienia, by podejmowano decyzje z uwzględnieniem perspektywy długoterminowej. Przedstawia ona wspólne ramy służące dostosowaniu prognozowania, sprawiedliwości i odpowiedzialności, tak aby dzisiejsze wybory zwiększyły możliwości zarówno dla obecnych, jak i przyszłych pokoleń, oraz wzmocnieniu tkanki społecznej UE poprzez zjednoczenie pokoleń wokół wspólnych celów, wspólnej odpowiedzialności i wspólnych inwestycji w przyszłość.

Nową „umowę” międzypokoleniową charakteryzują trzy wymiary: 1) *sprawiedliwe kształtowanie polityki* uwzględniające perspektywę długoterminową i perspektywę młodzieży; 2) *sprawiedliwe szanse* jednoczące pokolenia wokół wspólnych celów na rzecz lepszej przyszłości oraz 3) *sprawiedliwe miejsca* sprzyjające sprawiedliwości międzypokoleniowej na wszystkich terytoriach.

4.1. Sprawiedliwe kształtowanie polityki – uwzględnienie perspektywy długoterminowej i perspektywy młodzieży

***Sprawiedliwe kształtowanie polityki* wymaga systematycznego uwzględniania długoterminowych skutków decyzji obok celów krótkoterminowych.** Przepisy, budżety i reformy kształtują możliwości na przestrzeni czasu, a podejmowane dziś wybory mogą

¹⁹ Badawcze: Centrum.

²⁰ *Kodeks postępowania w zakresie zwalczania dezinformacji* | Komisja Europejska. 63 % młodszych Europejczyków spotyka się z fałszywymi informacjami częściej niż raz w tygodniu, a 51 % uważa, że było narażone na dezinformację w internecie.

przynieść trwałe korzyści – lub koszty – przyszłym pokoleniom. Przyjęcie długoterminowej i systemowej perspektywy pomaga zapewnić, by rozwiązania krótkoterminowe nie skutkowały powstaniem zagrożeń ani obciążeń, których można uniknąć.

Oznacza to bardziej zapobiegawcze i oparte na dowodach podejścia do zarządzania. Dzięki programowi lepszego stanowienia prawa UE wiedzie prym pod względem dobrych rządów i podejmowania decyzji opartego na przewidywaniu²¹. Wykorzystuje ona kilka narzędzi, takich jak oceny wpływu oparte na prognozie strategicznej i konsultacje publiczne, do rozważenia kompromisów w oparciu o dane, co umożliwia wczesną identyfikację ryzyka i podejmowanie świadomych wyborów politycznych. Podejścia te wspierają bardziej odporną i solidną politykę we wszystkich sektorach.

Sprawiedliwe kształtowanie polityki zależy również od dopilnowania, aby osoby w największym stopniu dotknięte decyzjami o długoterminowych skutkach miały prawo głosu w prowadzonych w tym zakresie rozmowach. Oznacza to stworzenie znaczących i proporcjonalnych możliwości, dzięki którym młodzi ludzie będą mogli wносить wkład w dyskusje polityczne kształtujące ich przyszłość.

Dzisiejsze decyzje często pociągają za sobą znaczące skutki dla przyszłych pokoleń, czy to z perspektywy gospodarczej, społecznej, czy środowiskowej. Wymienione poniżej działania mają zapewnić spójne uwzględnienie kwestii długoterminowych przy opracowywaniu polityki.

W ramach wspierania sprawiedliwego kształtowania polityki Komisja:

1. **przyczyni się do rozwoju umiejętności potrzebnych do budowania przyszłości w administracjach publicznych** we wszystkich państwach członkowskich UE poprzez publikację wielojęzycznego pakietu dotyczącego kształtowania polityki ukierunkowanej na przyszłość;
2. **zwiększy wykorzystanie prognoz strategicznych w kształtowaniu polityki**, na przykład poprzez wspieranie *Futures Balance Tool*, narzędzia opartego na sztucznej inteligencji na potrzeby perspektywicznej analizy polityki, rozwijanego we współpracy z laboratorium ONZ Beyond Lab;
3. **będzie nadal systematycznie stosować ocenę wpływu polityki na młodzież, w tym dialog z młodzieżą na temat polityki**, w odniesieniu do kluczowych inicjatyw programu prac Komisji w celu zbadania potencjalnego wpływu nowej polityki na młodych ludzi;
4. **powierzy Europejskiej Grupie ds. Etyki w Nauce i Nowych Technologiach (EGE)** zadanie analizy i przedstawienia zaleceń dotyczących sprawiedliwej cyfrowej przyszłości, AI i cyfrowych dóbr publicznych;
5. **opublikuje na początku 2028 r. sprawozdanie z postępów w realizacji strategii na rzecz sprawiedliwości międzypokoleniowej**, aby UE mogła wnieść wkład w działania następcze ONZ w związku z deklaracją w sprawie przyszłych pokoleń;
6. **opublikuje plan działania na rzecz długowieczności**, którego celem jest określenie kwestii politycznych związanych z wiekiem dla wszystkich grup wiekowych, aby określić strategiczne możliwości aktywnego kształtowania dłuższego, zdrowszego i bezpieczniejszego finansowo życia.

²¹ OECD (2025), „Better Regulation Practices across the European Union 2025” [Praktyki w zakresie lepszego stanowienia prawa w Unii Europejskiej w 2025 r.], OECD Publishing, Paryż, <https://doi.org/10.1787/6f007516>.

Inspirujące praktyki w państwach członkowskich UE

- **Przykłady instytucjonalizacji myślenia długoterminowego** można znaleźć w wielu państwach członkowskich UE w różnych formach: w Finlandii (*Komite ds. Przyszłości*)²², Hiszpanii (*Krajowe Biuro Prognoz i Strategii*)²³ oraz na Malcie (*Strażnik Przyszłych Pokoleń*)²⁴.
- **Wiele państw członkowskich UE wdrożyło specjalne oceny skutków regulacji dla młodzieży** lub przyszłych pokoleń: Austria (*Wirkungsorientierte Folgenabschätzung*), Belgia/Flandria (*JoKER*), Finlandia (*Lapsivaikutusten arviointi*), Francja (*Clause d'impact jeunesse*), Niemcy (*Jugend-Check*), Włochy (*Valutazione di Impatto Generazionale*), Niderlandy (*Generatietoets*) i Szwecja (*Barnkonsekvensanalys*).

4.2. Sprawiedliwe szanse – jednoczenie pokoleń wokół wspólnych celów na rzecz lepszej przyszłości

Sprawiedliwe szanse wiążą się z wymogiem zapewnienia, aby dzieci i młodzież mogły budować swoje życie na solidnych fundamentach. Warunki na wczesnym etapie życia mają ogromny wpływ na późniejsze osiągnięcia, a problemy, które nie zostaną rozwiązane na wczesnym etapie, zwykle kumulują się z biegiem czasu. W podejściu międzypokoleniowym priorytetowo traktuje się zatem wczesne działania prewencyjne, ukierunkowane wsparcie i dobrze zarządzane wkraczanie w dorosłość oraz uznaje się, że sprawiedliwe możliwości powstają w ciągu całego życia.

Strategie polityczne ukierunkowane na dzieci i młodzież, zwłaszcza na osoby ze środowisk defaworyzowanych lub te doświadczające dyskryminacji, mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia sprawiedliwości międzypokoleniowej. Obejmuje to ciągłe inwestycje we wczesny rozwój dziecka, kształcenie, szkolenie i umiejętności, dostęp do kultury, uczestnictwo w życiu kulturalnym i infrastrukturę kulturalną, zajęcia rekreacyjne, dostęp do opieki zdrowotnej, dostęp do mieszkań, transportu i innych podstawowych usług, a także ukierunkowane wsparcie w najważniejszych momentach zmian życiowych, takich jak opuszczenie szkoły, wejście na rynek pracy czy założenie niezależnego gospodarstwa domowego. Obejmuje to również promowanie wiedzy finansowej, która ma zasadnicze znaczenie dla wzmocnienia pozycji młodych ludzi w celu zapewnienia im niezależności finansowej i włączenia finansowego²⁵. Dzięki wczesnemu przeciwdziałaniu zagrożeniom i wspieraniu dzieci w potrzebie²⁶ środki te pomagają zapobiegać utrwalaniu nierówności i zmniejszają presję na systemy społeczne w perspektywie długoterminowej. Aby środki te były skuteczne, muszą wykraczać poza aspekt wieku i uwzględniać szczególne potrzeby słabszych i defaworyzowanych grup społecznych.

Sprawiedliwość międzypokoleniowa może istnieć tylko wtedy, gdy istnieje sprawiedliwy podział bogactwa wypracowanego przez społeczeństwo. Nierówności w podziale bogactwa oraz różnice w opodatkowaniu majątku i spadków w naszych społeczeństwach wpływają na sposób, w jaki zagrożenia i możliwości są przekazywane z pokolenia na pokolenie. Usunięcie

²² Fiński „Komitet ds. Przyszłości” jest stałym organem parlamentarnym, który instytucjonalizuje prognozowanie w sprawowaniu rządów.

²³ Hiszpańskie „Krajowe Biuro Prognoz i Strategii” koordynuje plan działania „Hiszpania 2050” poprzez instytucjonalizację prognoz strategicznych w sprawowaniu rządów w celu dostosowania obecnej polityki do długoterminowych celów w zakresie sprawiedliwości międzypokoleniowej.

²⁴ Maltański organ zwany „Strażnikiem Przyszłych Pokoleń” jest komisją wysokiego szczebla, która przeprowadza audyty sektorów rządowych w celu zapewnienia, by polityka zrównoważonego rozwoju nie zagrażała przyszłym obywatelom.

²⁵ Działania mające na celu promowanie wiedzy finansowej przedstawiono w [komunikacie Komisji Europejskiej \(2025 r.\) w sprawie strategii UE na rzecz wiedzy finansowej](#), COM(2025) 681 final.

²⁶ Zgodnie z zasadami europejskiej gwarancji dla dzieci ([europejska gwarancja dla dzieci – zatrudnienie, sprawy społeczne i włączenie społeczne](#)).

barier strukturalnych, które w nierównym stopniu dotyczą młodsze grupy wiekowe, jest także kluczowe dla przerwania międzypokoleniowego dziedziczenia niekorzystnych sytuacji życiowych, przy jednoczesnym zapewnieniu osobom starszym ciągłego bezpieczeństwa, włączenia społecznego oraz możliwości wnoszenia wkładu wraz z upływem lat. Przystępność cenowa mieszkań, dostęp do kształcenia i szkolenia, stabilne i satysfakcjonujące ścieżki zatrudnienia, wysokiej jakości opieka zdrowotna – także w zakresie zdrowia psychicznego – oraz zdolność do łączenia pracy, uczenia się i życia prywatnego i rodzinnego wpływają na to, czy młodzi ludzie mogą w pełni uczestniczyć w życiu społecznym i z ufnością planować przyszłość. W dużej mierze czynniki te umożliwiają również powstawanie międzypokoleniowych osiedli, sprzyjają relacjom międzypokoleniowym oraz prowadzeniu międzypokoleniowego dialogu.

Przełożenie tych zasad na praktykę wymaga ukierunkowanych działań opartych na dowodach. W tym kontekście w strategii położono nacisk na wzmocnienie podstaw analitycznych służących sprawiedliwości międzypokoleniowej poprzez opracowanie specjalnego ***wskaźnika sprawiedliwości międzypokoleniowej***. Jego celem będzie uchwycenie nierówności szans między obecnymi pokoleniami i na przestrzeni czasu poprzez monitorowanie parametrów, które są ściśle związane ze sprawiedliwością międzypokoleniową. Strategia zwiększy również zaangażowanie obywateli, jednocząc pokolenia wokół wspólnych celów, wzmacniając dialog i współpracę międzypokoleniową, głos dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałając dyskryminacji ze względu na wiek w drodze wymiany najlepszych praktyk między państwami członkowskimi.

W ramach wspierania sprawiedliwych szans Komisja:

1. **opracuje wskaźnik sprawiedliwości międzypokoleniowej** w celu określenia możliwości oraz luk, dostarczenia danych na potrzeby decyzji politycznych i promowania sprawiedliwości międzypokoleniowej;
2. **wesprze opracowanie kompendium najlepszych praktyk w zakresie równości bez względu na wiek** przy wsparciu Grupy Wysokiego Szczebla ds. Niedyskryminacji, Równouprawnienia i Różnorodności, na podstawie przyszłej publikacji badania na temat dyskryminacji ze względu na wiek w UE, zawierającego przegląd krajowych planów działania lub środków w zakresie równości bez względu na wiek;
3. **będzie zachęcać do wspólnych działań badawczych** promujących sprawiedliwość międzypokoleniową w ramach programu „Horyzont Europa”;
4. **zorganizuje forum demograficzne**, które będzie miejscem wymiany informacji i wzajemnego uczenia się w zakresie reagowania na zmiany demograficzne;
5. **przyczyni się do zwiększenia zaangażowania obywateli – zwłaszcza młodych ludzi –** wspierając procesy partycypacyjne i konsultacyjne poprzez:
 - a. promowanie dialogu międzypokoleniowego, budżetowania partycypacyjnego, prognozowania partycypacyjnego, paneli obywatelskich i innowacyjnych internetowych narzędzi z zakresu technologii obywatelskich;
 - b. organizację Europejskiego Tygodnia Młodzieży 2026 poświęconego solidarności i sprawiedliwości;
 - c. podnoszenie świadomości, zwłaszcza około 16 listopada, jako dnia upamiętniającego sprawiedliwość międzypokoleniową;
6. **wzmocni wymiar sprawiedliwości międzypokoleniowej w unijnej polityce młodzieżowej i polityce w dziedzinie sportu** za pośrednictwem strategii UE na rzecz młodzieży na okres po 2027 r. i planu prac UE w dziedzinie sportu, a także wzmocni uczestnictwo dzieci w kształtowaniu polityki UE i demokracji, poprzez przestrzeganie praw dziecka we wszystkich

istotnych obszarach polityki unijnej²⁷, wykorzystując w tym celu unijną platformę uczestnictwa dzieci²⁸.

Inspirujące praktyki w państwach członkowskich UE

- W Holandii program działań „Obiecujący Start” wspiera dzieci i ich rodziców w ciągu pierwszych 1 000 dni.
- W Belgii finansowany przez UE projekt mieszkaniowy CALICO w Brukseli wspiera solidarność międzypokoleniową, mieszkalnictwo dla kobiet oraz nabywanie na własność przystępnych cenowo mieszkań.
- W Polsce inicjatywa „Razem z seniorami – warsztaty ogrodnicze” promuje więzi międzypokoleniowe i integrację społeczną w ramach projektu Europejskiego Korpusu Solidarności.

4.3. Sprawiedliwe miejsca – zapewnienie sprawiedliwości międzypokoleniowej na wszystkich terytoriach

Sprawiedliwość międzypokoleniowa zależy nie tylko od wieku, płci i statusu społeczno-ekonomicznego, ale także od lokalizacji. Miejsce zamieszkania ma duży wpływ na dostęp do edukacji, kultury, miejsc pracy, mieszkań, usług, infrastruktury cyfrowej, mobilności oraz, ogólnie, na możliwości uczestnictwa w życiu społecznym i demokratycznym. Dysproporcje w zależności od lokalizacji – między obszarami miejskimi i wiejskimi, regionami transgranicznymi i defaworyzowanymi osiedlami – mogą z czasem pogłębiać nierówności.

Perspektywa terytorialna sprawiedliwości międzypokoleniowej koncentruje się na zapewnieniu, by różne pokolenia nie znalazły się w niekorzystnej sytuacji ze względu na położenie geograficzne. Wymaga to prowadzenia polityki uwzględniającej warunki lokalne i wpływ na klimat oraz inwestowania w długoterminową zdolność poszczególnych miejsc do wspierania możliwości dla wszystkich pokoleń. Dostęp do przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań, usług publicznych wysokiej jakości, w tym usług społecznych i związanych z opieką, transportu, łączności cyfrowej, infrastruktury społecznej i obiektów rekreacyjnych ma istotny wpływ na to, czy ludzie będą mogli pozostać w swoich społecznościach, powrócić do nich lub budować w nich swoją przyszłość. Jednocześnie mobilność edukacyjna i swobodny przepływ pracowników zwiększają możliwości, zwłaszcza dla młodych ludzi, umożliwiając transfer umiejętności i wiedzy oraz wspierając długoterminowy zrównoważony wzrost gospodarczy i konkurencyjność.

Wzmocnienie powiązań międzypokoleniowych na szczeblu lokalnym przyczynia się również do zwiększenia odporności i spójności społecznej. Obiekty komunalne, wspólne przestrzenie publiczne i usługi lokalne mogą wspierać interakcje między grupami wiekowymi, ograniczać izolację i sprzyjać wzajemnemu wsparciu – zwłaszcza na obszarach zmagających się ze zmianami demograficznymi lub transformacją gospodarczą. Zwiększenie dostępu do kultury i uczestnictwa w niej sprzyja krzewieniu wspólnych wartości oraz spójności społecznej, wzmacniając pozycję wszystkich pokoleń.

Zapewnianie sprawiedliwych miejsc to ukierunkowane, zorientowane na konkretny obszar działania prowadzone we współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi, które

²⁷ Strategia UE na rzecz praw dziecka, COM(2021) 142 final.

²⁸ [Unijna platforma uczestnictwa dzieci | Unia Europejska](#).

zwiększają możliwości dla młodszych pokoleń, wspierają zdrowe i aktywne starzenie się w społecznościach lokalnych, sprzyjają wymianie doświadczeń między poszczególnymi obszarami i promują inicjatywy wzmacniające więzi międzypokoleniowe w społecznościach.

W ramach wspierania *sprawiedliwych miejsc* Komisja:

1. **uruchomi inicjatywę Głosy przyszłości** wspólnie z Komitetem Regionów i będzie zachęcać władze lokalne i regionalne do zaangażowania się w kształtowanie przyszłości ich regionów (jak zapowiedziano w ramach europejskiej tarczy demokracji);
2. **będzie wspierać czerpanie inspiracji, nawiązywanie więzi i wzajemną troskę** poprzez *budowanie partnerstw międzypokoleniowych* wspólnie z bibliotekami, muzeami, organizacjami sportowymi i ośrodkami społecznościowymi, a także poprzez programy kulturalne, akademickie, kreatywne i perspektywiczne, takie jak:
 - a. promowanie międzypokoleniowej wymiany kulturalnej i włączenia społecznego zgodnie z Kompasem kultury dla Europy;
 - b. promowanie dostępnych, zrównoważonych i sprzyjających włączeniu społecznemu rozwiązań transportowych dla wszystkich pokoleń w ramach Europejskiego Tygodnia Mobilności 2026;
 - c. promowanie działań międzypokoleniowych poprzez sport, w szczególności inicjatyw jednoczących pokolenia i zapewniających łatwiejszy dostęp do sportu i aktywności fizycznej dla wszystkich grup wiekowych – przyznając unijną nagrodę dla propagatorów sportu #BeActive w kategorii projektów międzypokoleniowych;
3. **ochrona i rewitalizacja przestrzeni publicznych w celu wzmocnienia spójności społecznej i zrównoważonego rozwoju** za pośrednictwem inicjatywy nowego europejskiego Bauhausu i działań kierowanych przez społeczność oraz poprzez wiedzę na temat roli przestrzeni publicznych dla odporności demokratycznej.

Inspirujące praktyki w państwach członkowskich UE

- **W całej Europie projekt „Phōnē – Giving Minority Languages a Voice”** koncentruje się na promowaniu różnorodności kulturowej i językowej poprzez łączenie osób posługujących się językami mniejszościowymi w całej Europie, promowanie międzypokoleniowych słuchowisk i lokalnych produkcji teatralnych.
- **W Słowenii inicjatywa „Puls Literatury Europejskiej”** ma na celu tłumaczenie oraz promowanie współczesnych utworów europejskich w ramach wspierania tożsamości europejskiej i włączenia społecznego, angażując odbiorców w każdym wieku poprzez współpracę międzypokoleniową i media cyfrowe.
- **Prowadzony w całej Europie program „Wolontariat na rzecz europejskiego dziedzictwa”** polega na rewitalizacji obiektów dziedzictwa kulturowego za pośrednictwem kursów szkoleniowych „Tradycyjne rzemiosło w praktyce”, poprzez łączenie pokoleń i kultur oraz prezentację zrównoważonych praktyk w zakresie odporności na zmiany klimatu.
- **We Francji inicjatywa „La république des hyper voisins”** zrzesza mieszkańców jednej z paryskich dzielnic, aby raz w roku zorganizować wydarzenie służące nawiązywaniu kontaktów przy okazji wspólnego posiłku na ulicy.

5. Uwzględnianie kwestii sprawiedliwości międzypokoleniowej we wszystkich obszarach polityki UE

Sprawiedliwość międzypokoleniowa nie jest nowym obszarem polityki. Stanowi zachętę do bliższego przyjrzenia się długoterminowym skutkom podejmowanych obecnie wyborów oraz zadbania o to, by koszty, ryzyko lub ograniczenia związane z podejmowanymi dziś decyzjami nie były przenoszone na kolejne pokolenia.

Jednym z kluczowych celów niniejszej strategii jest włączenie sprawiedliwości międzypokoleniowej do głównego nurtu kształtowania polityki. Będzie ona skuteczna tylko wówczas, gdy będzie systematycznie uwzględniana przy opracowywaniu, wdrażaniu i ocenie polityki. Sprawiedliwości międzypokoleniowej nie należy zatem traktować jako odrębnego składnika polityki, lecz jako zasadę przewodnią leżącą u podstaw wszystkich naszych polityk oraz wydatków. Aby ją osiągnąć, należy m.in. chronić młodych ludzi nie tylko poprzez inteligentne inwestycje, ale również poprzez zapewnienie, aby nie musieli oni spłacać długów z przeszłości. Potrzeba w tym celu narzędzi, które zagwarantują, że rozpoczynane obecnie reformy zostaną opracowane z uwzględnieniem ich długoterminowych skutków. Wymaga to również zapewnienia, aby interesy osób starszych były uwzględniane w kształtowaniu polityki. Podejście to znajduje odzwierciedlenie w wieloletnich ramach finansowych (zwłaszcza za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Społecznego Plus²⁹) czy europejskim semestrze, który stanowi ramy koordynacji polityki gospodarczej i polityki zatrudnienia w UE, poprzez podjęcie długoterminowych reform, które są zarówno odpowiednie, jak i zrównoważone. W tym kontekście Komisja Europejska – jako pracodawca – może dawać przykład, wzmacniając zobowiązanie do zerowej tolerancji dla dyskryminacji ze względu na wiek oraz wspierając współpracę międzypokoleniową w miejscu pracy.

UE podejmuje już działania w wielu obszarach z myślą o wywarciu znaczących długoterminowych skutków. Celem niniejszej sekcji jest zatem wskazanie obszarów, w których uwzględnienie perspektywy międzypokoleniowej przynosi wyraźną wartość dodaną, zwiększa spójność oraz wspiera trwałość i legitymację działań UE w świetle jej zobowiązań wynikających z Paktu dla przyszłości i deklaracji w sprawie przyszłych pokoleń.

... przez budowanie konkurencyjności bez wyczerpywania zasobów

Sprawiedliwość międzypokoleniowa zależy od zdolności Europy do utrzymania konkurencyjności, innowacyjności i odporności gospodarczej z biegiem czasu. Aby zapewnić dobrobyt przyszłym pokoleniom, należy dążyć do wzrostu gospodarczego w taki sposób, aby nie uszczuplić zasobów, od których zależy ich dobrostan. Inwestycje w przyszłościowe gałęzie przemysłu tworzą wysokiej jakości miejsca pracy w Europie, wzmacniają trwałą konkurencyjność i wspierają autonomię strategiczną oraz solidną i konkurencyjną gospodarkę. Nieulegające dezaktualizacji zrównoważone polityki gospodarcze i przemysłowe, które sprzyjają konkurencyjnym rynkom, mają kluczowe znaczenie dla wysokiej jakości zatrudnienia i zrównoważonych finansów publicznych. Inwestycje w infrastrukturę i innowacyjne przedsiębiorstwa są równie istotne dla zwiększenia możliwości zarówno dla obecnych, jak i przyszłych pokoleń³⁰. Konkurencyjność, która wspiera wydajność, autonomię strategiczną oraz rozwój przyszłościowych gałęzi przemysłu,

²⁹ Europejski Fundusz Społeczny Plus może wspierać wiele działań łagodzących skutki zmian demograficznych, takich jak zapewnienie dostępu do zatrudnienia (w tym dla osób starszych, młodzieży i kobiet), dostępu do usług opieki nad dziećmi i opieki długoterminowej, edukacji i umiejętności oraz wdrażanie gwarancji dla dzieci i młodzieży. Nacisk ten jest dodatkowo wzmocniony we wnioskach Komisji dotyczących kolejnych WRF, które wprowadzają specjalny artykuł dotyczący EFS w odniesieniu do zmian demograficznych.

³⁰ Zob. na przykład [europejska strategia przemysłowa](#), [Kompas konkurencyjności](#) lub [unijna strategia na rzecz przedsiębiorstw typu start-up i scale-up](#).

przyczynia się do sprawiedliwości międzypokoleniowej, zapewniając dziedziczenie przez przyszłe pokolenia silnego kapitału, atutów społecznych i środowiskowych, a także solidnej i elastycznej bazy gospodarczej.

... przez inwestowanie w ludzi i promowanie silnego europejskiego modelu społecznego

Sprawiedliwość międzypokoleniowa jest silna tam, gdzie polityka zwiększa zdolność ludzi do uczestnictwa, dostosowywania się i planowania przez całe życie. Oznacza to solidne systemy ochrony socjalnej i opieki, w których każdy, na każdym etapie życia, może w razie potrzeby liczyć na wsparcie³¹.

Umiejętności i uczenie się przez całe życie mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia wszystkim pokoleniom możliwości dostosowania się do zmian gospodarczych i technologicznych, a jednocześnie umożliwiają dalszą aktywność zawodową starszym pracownikom. Inicjatywy UE takie jak unia umiejętności i europejski obszar edukacji wspierają państwa członkowskie w przewidywaniu zapotrzebowania na umiejętności i reagowaniu na nie, promowaniu podnoszenia i zmiany kwalifikacji w celu przedłużenia życia zawodowego, niwelowaniu niedoboru umiejętności cyfrowych, modernizacji systemów kształcenia i szkolenia oraz, w razie potrzeby, przyciąganiu talentów spoza Europy³². Inicjatywa „Niebieski dywan” zawarta w unijnej strategii na rzecz przedsiębiorstw typu *start-up* i *scale-up* wspiera przyciąganie wysoko wykwalifikowanych specjalistów, studentów i naukowców do działania „Wybierz Europę” i zatrzymywanie ich.

Prężna polityka kulturalna i sportowa odgrywa kluczową rolę w promowaniu sprawiedliwości międzypokoleniowej, wzmacnianiu włączenia społecznego i wspieraniu długoterminowego zrównoważonego rozwoju poprzez wspieranie uczestnictwa, solidarności i wspólnych wartości we wszystkich grupach wiekowych.

Unijne programy takie jak Erasmus+ wspierają rozwój umiejętności, aktywne obywatelstwo oraz uczenie się przez całe życie wśród wszystkich grup wiekowych, służą rozwojowi kompetencji społecznych i międzykulturowych, krytycznego myślenia i umiejętności korzystania z mediów oraz (zwłaszcza za sprawą komponentu młodzieżowego) promują sprawiedliwość międzypokoleniową i międzypokoleniowe uczenie się. Europejski Korpus Solidarności³³ wspiera międzypokoleniowe zespoły wolontariuszy na szczeblu lokalnym i regionalnym w nabywaniu umiejętności, kluczowych kompetencji i wartości europejskich, przyczyniając się do solidarności oraz sprawiedliwości międzypokoleniowej.

Przystępność cenowa mieszkań wyłania się jako jedno ze szczególnie istotnych wyzwań międzypokoleniowych³⁴. Młodzi ludzie coraz częściej napotykają przeszkody w dostępie do dobrze skomunikowanych i przystępnych cenowo mieszkań socjalnych, zaś wiele osób

³¹ Programy UE takie jak [Program UE dla zdrowia](#) lub inicjatywy takie jak [plan działania na rzecz wysokiej jakości miejsc pracy](#), przyszła strategia na rzecz walki z ubóstwem, wzmocniona europejska gwarancja dla dzieci, europejska strategia w dziedzinie opieki oraz [zalecenie Rady w sprawie dostępu do przystępnej cenowo i dobrej jakościowo opieki długoterminowej](#) mają na celu zwiększenie dostępu do opieki i wspieranie opiekunów, promowanie wysokiej jakości miejsc pracy, zapewnienie dostępu do kluczowych usług i ochrony oraz przerwanie cykli ubóstwa.

³² [Unia umiejętności](#) przyjęta przez Komisję w 2025 r. ma na celu wspieranie rozwoju wysokiej jakości, elastycznych i sprzyjających włączeniu społecznemu systemów kształcenia, szkolenia i umiejętności, aby wyposażyć ludzi w całej Europie w umiejętności potrzebne do rozwoju oraz zwiększyć konkurencyjność UE, za pomocą takich inicjatyw jak program wspierania umiejętności podstawowych, unijny program na rzecz nauczycieli i szkoleniowców, europejskie sojusze szkolne oraz plan działania na rzecz przyszłości edukacji cyfrowej i umiejętności cyfrowych do 2030 r.

³³ [Europejski Korpus Solidarności](#) | [Europejski Portal Młodzieżowy](#).

³⁴ Podczas europejskiego panelu obywatelskiego na temat sprawiedliwości międzypokoleniowej podkreślono znaczenie *bezpiecznych domów, silnych społeczności i godnego życia dla wszystkich pokoleń*.

starszych żyje w nieodpowiednich lub odizolowanych warunkach. Działania UE przyczyniają się do rozwiązania tego problemu poprzez inwestycje, środki wspomagające, pobudzanie reform i ukierunkowane inicjatywy, które poprawiają dostęp do przystępnych cenowo i odpowiednich mieszkań, uzupełniając wysiłki na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

W starzejących się społeczeństwach pojawiają się również kwestie międzypokoleniowe dotyczące adekwatności i stabilności świadczeń emerytalnych oraz opieki długoterminowej, przy czym sprawiedliwość międzypokoleniowa oznacza równowagę między adekwatnością a stabilnością fiskalną³⁵. Sprostanie wyzwaniom wynikającym z przemian demograficznych i zmian na rynku pracy wymaga szerokiej kombinacji środków z różnych dziedzin polityki, w tym wzmocnienia dodatkowych programów emerytalnych w celu zapewnienia emerytom dodatkowych dochodów w starszym wieku³⁶.

Europejska strategia na rzecz unii gotowości³⁷ – zgodnie ze sprawozdaniem Niinistö „Razem bezpieczniej – jak zwiększyć gotowość Unii na nowe wyzwania”³⁸ – promuje podejście do gotowości i bezpieczeństwa obejmujące całe społeczeństwo, obejmujące działania skierowane do młodszych i starszych pokoleń oraz osób znajdujących się w trudnej sytuacji³⁹.

Europejska tarcza demokracji i strategia UE na rzecz społeczeństwa obywatelskiego mają na celu wzmocnienie odporności demokratycznej poprzez przyjęcie podejścia obejmującego całe społeczeństwo, wzmocnienie aktywności obywatelskiej i powiązań międzypokoleniowych⁴⁰. Zachowanie nienaruszalności systemu demokratycznego w obecnym kształcie pomaga zagwarantować, by przyszłe pokolenia odziedziczyły środowisko polityczne oparte na przejrzystości, uczestnictwie i rozliczalności, co jest warunkiem wstępnym sprawiedliwości międzypokoleniowej.

... przez przyspieszenie dwójakiej transformacji z uwzględnieniem ograniczeń planety

Transformacja ekologiczna i cyfrowa UE mają wyraźne skutki międzypokoleniowe. Nakazują ponowne przemyślenie sposobu, w jaki UE wykorzystuje zasoby, chroni swoje ekosystemy, wyposaża pracowników, przedsiębiorstwa i obywateli, zapewnia konkurencyjność i respektuje ograniczenia ekologiczne, w ramach których będą musiały funkcjonować przyszłe pokolenia.

Polityka klimatyczna i środowiskowa UE znajdują się w centrum działań UE mających na celu ochronę planety dla jej przyszłych mieszkańców. Aspekty międzypokoleniowe są nieodłącznie związane z polityką klimatyczną, ponieważ wszelkie opóźnienia w działaniu wiążą się z wyższymi kosztami dla przyszłych pokoleń. Inicjatywy przewodnie Europejskiego

³⁵ W 2027 r. Komisja opublikuje kilka sprawozdań na temat systemów ochrony socjalnej. Sprawozdanie na temat odpowiedniej ochrony socjalnej w podeszłym wieku zawierać będzie kompleksową analizę sposobów, w jakie europejskie systemy ochrony socjalnej pomagają chronić poziom życia osób starszych za pomocą polityki emerytalnej, polityki opieki długoterminowej i powiązanych polityk, natomiast sprawozdanie na temat starzenia się społeczeństwa z 2027 r. skoncentruje się na prognozach wskazujących na gospodarcze i budżetowe skutki starzenia się społeczeństwa w perspektywie długoterminowej, obejmującej okres do 2080 r.

³⁶ W listopadzie 2025 r. Komisja opublikowała zestaw inicjatyw mających na celu promowanie rozwoju i wykorzystania emerytur dodatkowych w państwach członkowskich, w tym [zalecenie Komisji w sprawie systemów monitorowania uprawnień emerytalnych, tablic wskaźników emerytalnych i automatycznego uczestnictwa w programie](#), C/2025/9300 final.

³⁷ [Strategia na rzecz unii gotowości](#).

³⁸ [Razem bezpieczniej: jak zwiększyć gotowość Unii na nowe wyzwania – Komisja Europejska](#).

³⁹ Zob. działania 29 dotyczące szkolnych programów nauczania, działanie 30 dotyczące programów skierowanych do młodzieży oraz działanie 27 dotyczące świadomości zagrożeń i ryzyka, które obejmuje element dotyczący osób szczególnie wrażliwych.

⁴⁰ [Europejska tarcza demokracji i strategia UE na rzecz społeczeństwa obywatelskiego](#).

Zielonego Ładu i Europejskiego paktu na rzecz wszechoceanu mają na celu osiągnięcie neutralności klimatycznej, redukcję emisji i wykorzystania ograniczonych zasobów, zmniejszenie zanieczyszczenia, zwiększenie obiegu zamkniętego, ochronę różnorodności biologicznej i wspieranie transformacji ekologicznej we wszystkich sektorach w celu zbudowania konkurencyjnej gospodarki. Zasoby kosmiczne będące własnością UE, takie jak Copernicus i Galileo, dostarczają danych o niezrównanym poziomie dokładności oraz umożliwiają monitorowanie i świadome podejmowanie decyzji. Europejski Pakt na rzecz Klimatu skupia społeczności, osoby fizyczne, organizacje z całej UE i z różnych pokoleń w celu wymiany najlepszych praktyk, opracowania rozwiązań klimatycznych i pomocy w budowaniu czystej i dostatniej Europy. W europejskiej strategii na rzecz unii gotowości wzywa się do wzmocnienia wolontariatu oraz umiejętności w zakresie obywatelstwa i gotowości. Mechanizm sprawiedliwej transformacji, w tym Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i platforma sprawiedliwej transformacji, a także Społeczny Fundusz Klimatyczny pomagają zapobiegać nowym nierównościom poprzez wspieranie regionów, społeczności, gospodarstw domowych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, użytkowników transportu i małych przedsiębiorstw najbardziej dotkniętych transformacją, dbając o to, by za sprawą neutralności klimatycznej nikt nie pozostał w tyle⁴¹. Inicjatywy takie jak „błękitny” program międzypokoleniowy w ramach sojuszu na rzecz badań nad Atlantykiem oraz unijny program ambasadorów młodzieży ds. biogospodarki umożliwiają młodzieży angażowanie się w dyskusje polityczne na temat oceanów i wód, zrównoważonych systemów żywnościowych i biogospodarki. Przyszła unijna platforma zainteresowanych stron na rzecz odporności wodnej przewiduje specjalne miejsca dla przedstawicieli młodzieży, zgodnie ze strategią odporności wodnej.

W związku z **transformacją cyfrową i pojawieniem się sztucznej inteligencji (AI)** Europa zyskała wyraźne możliwości poprawy dobrostanu swoich obywateli, wsparcia zrównoważonych innowacji, wzmocnienia europejskiego systemu naukowego i zwiększenia jego konkurencyjności. Unijne inicjatywy w zakresie technologii cyfrowych i umiejętności przyczyniają się do tego poprzez wspieranie umiejętności cyfrowych, sprawiedliwej transformacji zawodowej i odpowiedzialnego wykorzystywania sztucznej inteligencji w sposób, który będzie mieć kluczowe znaczenie dla tworzenia przyszłej siły roboczej. UE buduje również cały wspierający ekosystem, by zachęcać do przełomowych innowacji, które są ukierunkowane na człowieka, etyczne i oparte na prawach, w zakresie nowych technologii, takich jak sztuczna inteligencja, neurotechnologia i technologie kwantowe⁴². Sprawiedliwość międzypokoleniowa w epoce cyfrowej wymaga zatem zapewnienia szerokiego dostępu do infrastruktury cyfrowej, rozwoju umiejętności sprzyjających włączeniu społecznemu we wszystkich grupach wiekowych, a w szczególności wśród osób starszych, a także ukierunkowanego na człowieka wdrażania sztucznej inteligencji i innowacji, które zwiększają możliwości, a nie pogłębiają podziały⁴³. W związku z tym Komisja uruchomiła program pilotażowy obejmujący niewielkie dotacje na międzypokoleniowe projekty edukacyjne w zakresie umiejętności korzystania z mediów.

⁴¹ W maju 2025 r. Komisja opublikowała pierwsze [zalecenie w sprawie przeciwdziałania ubóstwu transportowemu](#). Podkreślono w nim kluczową rolę transportu w promowaniu rozwoju gospodarczego, dobrostanu i sprawiedliwości społecznej poprzez wspieranie dostępu do wysokiej jakości miejsc pracy, w tym dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz niektórych słabszych grup społecznych, a także wkład tego sektora w zwiększanie sprawiedliwości i solidarności międzypokoleniowej.

⁴² Zob. na przykład [rozporządzenie \(UE\) 2024/1689](#), które ma zagwarantować, że systemy sztucznej inteligencji będą bezpieczne, godne zaufania oraz będą respektować prawa podstawowe przy jednoczesnym wspieraniu innowacji.

⁴³ Podczas europejskiego panelu obywatelskiego na temat sprawiedliwości międzypokoleniowej podkreślono znaczenie *ustanowienia granic dla wykorzystania sztucznej inteligencji w celu zapewnienia odpowiedzialnego dostępu, poszanowania norm etycznych i ograniczenia potencjalnych zagrożeń*.

Technologia kosmiczna stanowi podstawę dostępu do podstawowych usług, wzrostu gospodarczego i odporności środowiskowej. Obecnie przestrzeń kosmiczna staje się coraz bardziej zatłoczona, co zwiększa ryzyko dla naszych zasobów kosmicznych i bezpieczeństwa. Inicjatywy takie jak akt w sprawie przestrzeni kosmicznej i wizja gospodarki kosmicznej mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia, aby przestrzeń kosmiczna była bezpieczna, chroniona i zrównoważona dla przyszłych pokoleń.

... przez wywieranie wpływu za pomocą działań na szczeblu lokalnym i światowym

Sprawiedliwość międzypokoleniowa ma szczególny wydźwięk tam, gdzie zagrożony jest dostęp do źródeł utrzymania, majątku i możliwości. W rolnictwie, rybołówstwie i sektorach wiejskich starzenie się siły roboczej i wysokie bariery wejścia zagrażają długoterminowej rentowności. Polityka UE wspiera wymianę pokoleń poprzez poprawę dostępu do gruntów i mórz, finansowania, szkoleń i transferu wiedzy oraz poprzez wzmocnienie roli obszarów wiejskich i przybrzeżnych jako miejsc, w których młodzi ludzie mogą budować realną przyszłość⁴⁴.

Na szczeblu lokalnym i regionalnym prężne, połączone społeczności pomagają przekładać długoterminowe strategie polityczne na przeżywane doświadczenia, wspierając współpracę między grupami wiekowymi, zwiększając włączenie społeczne i ograniczając izolację, zwłaszcza w kontekście zmian demograficznych⁴⁵, urbanizacji⁴⁶ lub niekorzystnego położenia geograficznego. Dostęp do usług, mobilność, wspólne przestrzenie publiczne, lokalna infrastruktura społeczna i kulturalna mają wpływ na to, czy ludzie z różnych pokoleń mogą w pełni uczestniczyć w życiu gospodarczym, społecznym i demokratycznym. Działania UE, w szczególności w ramach polityki spójności i polityki rolnej, wspierają władze krajowe, regionalne i lokalne we wzmacnianiu odporności na szczeblu lokalnej społeczności poprzez inwestycje terytorialne, rozwój obszarów miejskich, przybrzeżnych i wiejskich sprzyjający włączeniu społecznemu⁴⁷ oraz lepszy dostęp do usług. Ich celem jest zagwarantowanie *prawa do pozostania* i rozwoju w miejscach, które ludzie nazywają swoim domem.

Na szczeblu globalnym podejście UE opiera się na niedawnych zobowiązaniach wielostronnych. Na Szczycie Przyszłości ONZ UE i jej państwa członkowskie zatwierdziły Pakt dla przyszłości i deklarację w sprawie przyszłych pokoleń, podkreślając znaczenie multilateralizmu oraz wspierania międzynarodowego porządku opartego na zasadach, którego centralnym elementem jest ONZ, dla krzewienia pokoju⁴⁸. Najnowsze sondaże oraz europejskie panele obywatelskie pokazują, że *bezpieczeństwo i obrona* UE należą do najpilniejszych problemów nurtujących Europejczyków, zwłaszcza młodych ludzi. Osiągnięcie w UE strategicznej autonomii zapewniającej bezpieczeństwo i pokój jej

⁴⁴ [Strategia odnowy pokoleń w rolnictwie](#) ma na celu podwojenie odsetka młodych i nowych rolników, zapewniając utrzymanie innowacyjności, konkurencyjności i odporności rolnictwa. Odzwierciedla to również przesłanie europejskiego panelu obywatelskiego na temat sprawiedliwości międzypokoleniowej, w którym podkreślono znaczenie wzmocnienia zrównoważonego rolnictwa ze zwiększeniem wsparcia finansowego UE oraz bezpieczeństwa żywnościowego i suwerenności żywnościowej. Wymiana pokoleń w miejscach pracy związanych z oceanami zostanie uwzględniona w wizji dla rybołówstwa i akwakultury na 2040 r. (2026 r.) oraz w niebieskiej strategii na rzecz wymiany pokoleń (2027 r.).

⁴⁵ W [zestawie narzędzi demograficznych z 2023 r.](#) podkreślono zagrożenia dla długoterminowej konkurencyjności UE związane ze starzeniem się społeczeństwa UE. Łączy on narzędzia UE z polityką krajową i regionalną w celu wzmocnienia pozycji wszystkich pokoleń, umożliwienia im dokonywania wyborów życiowych oraz wykorzystania ich potencjału w gospodarce i całym społeczeństwie.

⁴⁶ [Program UE dla miast na 2025 r.](#) wzmacnia terytorialny i miejski wymiar polityki UE oraz usprawnia istniejące wsparcie dla obszarów miejskich. Ponadto [misja w zakresie neutralnych dla klimatu i inteligentnych miast](#) w ramach programu „Horyzont Europa” wzmacnia odporność społeczną i innowacje dzięki koncentracji na zaangażowaniu obywateli i zarządzaniu z udziałem wielu zainteresowanych stron.

⁴⁷ Aby obszary wiejskie mogły nadal odgrywać te kluczowe role, w 2025 r. Komisja Europejska opublikowała [długoterminową wizję dla obszarów wiejskich UE](#) do 2040 r. Podobne strategie dla społeczności nadbrzeżnych i wysp mają ukazać się w 2026 r.

⁴⁸ Europejski panel obywatelski na temat sprawiedliwości międzypokoleniowej podkreślił znaczenie *wzmocnienia dyplomacji i roli UE w utrzymywaniu pokoju jako głównego narzędzia rozwiązywania konfliktów*.

obywatelom, niedoświadczającym ograniczeń z powodu niestabilności, zależności i konfliktów, stanowi inwestycję na rzecz wszystkich obecnych i przyszłych pokoleń. Strategia Global Gateway będąca unijną strategią inwestycji zewnętrznych zapewnia, aby inwestycje długoterminowe przyczyniały się do realizacji zakorzenionych w sprawiedliwości międzypokoleniowej celów polityki publicznej w krajach partnerskich poprzez promowanie umiejętności lokalnych, zaangażowania młodzieży, kształcenia i szkolenia technicznego i zawodowego oraz godnych miejsc pracy, przyczynianie się do tworzenia bardziej ekologicznych i zdrowszych społeczeństw oraz zmniejszanie wielowymiarowych nierówności. Globalne działania UE w dziedzinie klimatu mają na celu zmobilizowanie współpracy międzynarodowej w celu realizacji porozumienia paryskiego i zapewnienia zrównoważonego środowiska dla przyszłych pokoleń.

Zacieśnienie stosunków z **szerszym sąsiedztwem UE** oraz budowanie gotowości obronnej i zdolności obronnych za pomocą instrumentu SAFE to inwestycje na rzecz pokojowej przyszłości. Ramy współpracy takie jak Pakt na rzecz regionu śródziemnomorskiego wspierają wspólne inicjatywy promujące inwestycje w umiejętności, rozwój gospodarczy, odporność i spójność społeczną w całym regionie, uznając rolę ludzi – zwłaszcza młodych – jako siły napędowej innowacji oraz wspólnego dobrobytu.

Rozszerzenie UE również należy do najistotniejszych długoterminowych inwestycji UE. Wiarygodny, sprawiedliwy i oparty na osiągnięciach proces rozszerzenia UE wzmacnia pokój, stabilność i możliwości oraz poszerza perspektywy dla młodych ludzi zarówno w obecnych państwach członkowskich, jak i w krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących. W tym kontekście rozszerzenie jest zarówno zobowiązaniem międzypokoleniowym, jak i geopolitycznym. Zgodnie z celami Komisji kraje kandydujące i potencjalne kraje kandydujące zostaną zaproszone do udziału w działaniach przedstawionych w niniejszej strategii wraz z państwami członkowskimi UE, o ile będzie to możliwe i wykonalne.

6. Dalsze działania – współpraca na rzecz sprawiedliwości międzypokoleniowej

Sprawiedliwość międzypokoleniowa nie jest oddzielną polityką, lecz sposobem kształtowania polityki, który konsekwentnie uwzględnia długoterminowe skutki i dąży do zapewnienia, aby podejmowane dziś decyzje nie osłabiały przyszłego dobrostanu, lecz służyły jego poprawie.

Wspieranie sprawiedliwości międzypokoleniowej wymaga celowych i długofalowych wysiłków, a nie jednorazowej reformy. Konieczne są iteracyjne, refleksyjne i adaptacyjne podejścia, które mogą ewoluować wraz ze zmieniającymi się potrzebami, dowodami i okolicznościami i które są osadzone w istniejących procesach kształtowania polityki.

W ramach tego procesu Komisja Europejska może dawać przykład, stosując zasady, które promuje, oraz skutecznie wykorzystując istniejące narzędzia w celu lepszego uwzględnienia aspektów długoterminowych w swoich działaniach. Postępy będą zależały od współpracy między instytucjami UE i z państwami członkowskimi, a także od zaangażowania na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Sprawiedliwość międzypokoleniowa znajduje już odzwierciedlenie w licznych inicjatywach, praktykach i wyborach politycznych UE. Niniejsza strategia opiera się na tych realiach, wspierając większą spójność, widoczność i wymianę doświadczeń oraz

zachęcając do refleksji nad sposobami wzmocnienia długoterminowych perspektyw w istniejących ramach.

Komisja zwraca się do Parlamentu Europejskiego i Rady UE o rozważenie, w ramach ich odpowiednich ról, w jaki sposób aspekty międzypokoleniowe można w większym stopniu uwzględnić w kształtowaniu polityki. Zachęca się państwa członkowskie UE do dalszego uwzględniania długofalowego myślenia w publicznym procesie decyzyjnym, stosownie do kontekstu i kompetencji krajowych, oraz do zwiększania świadomości różnych aspektów sprawiedliwości międzypokoleniowej.

Kładąc większy nacisk na te podejścia, UE może przekształcić zasady w bardziej konsekwentną praktykę, a tym samym poprawić zdolność polityki publicznej do równoważenia obecnych potrzeb i przyszłych obowiązków oraz osiągania lepszych rezultatów na rzecz obecnych i przyszłych pokoleń.